

Lakiosasto

5.3.2003

Työeläkelaitoksille

YKSITYISEN ALAN ELÄKEUUDISTUSTA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

1 ELÄKELAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMINEN

Eduskunta on hyväksynyt yksityisen alan eläkeuudistusta koskevat lait. Tasavallan presidentti ei ole kuitenkaan vielä vahvistanut lakeja, eikä hän todennäköisesti ehdi vahvistaa niitä tämän eduskunnan aikana. Lait vahvistettaneen sitten, kun uusi eduskunta ja uusi hallitus on valittu. Lähetämme kuitenkin tiedoksi eduskuntakäsittelyssä lakiehdotuksiin tehdyt muutokset. Osa muutoksista on lakiteknisiä ja osa kielellisiä täsmennyksiä. Alla on kerrottu asiasisältöön vaikuttaneista keskeisimmistä muutoksista.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2005.

Asiaa koskevasta hallituksen esityksestä (HE 242/2002 vp) on kerrottu yleiskirjeessä A 38/2002.

Eläkeuudistusta koskevat soveltamisohjeet lähetetään Eläketurvakeskuksesta myöhemmin. Lakitekstit lähetetään, kun lait on vahvistettu.

2 LAKI TYÖNTEKIJÄIN ELÄKELAIN MUUTTAMISESTA

2.1 Lykätty vanhuuseläke

Lakiin lisättiin säännös siitä, että vanhuuseläke myönnetään lykättynä 68 vuoden iän täyttämisen jälkeen siten korotettuna kuin 5 a §:n 1 momentissa säädetään. Lisäyksellä selkiytettiin, mitä eläkeoikeuden kannalta merkitsee, että henkilö jatkaa työskentelyä vielä täytettyään 68 vuotta. (4 §:n 2 mom.)

2.2 Työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen takautuvasti

Työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen takautuvasti pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemista seuraavaa kuukautta edeltäneen vuoden ajalta on mahdollista pätevistä syistä. (4 §:n 6 mom.)

Lakiosasto

5.3.2003

2.3

Palkkakerroin ja työeläkeindeksi

Lakiin lisättiin palkkakertoimessa huomioon otettavien palkka- ja hintatason muutosten kriteerit. Palkkakertoimessa otetaan huomioon keskimääräiset palkka- ja kuluttajahintatason vuotuiset muutokset. Palkkakerroin määräytyy edellisen kalenterivuoden 3. vuosineljänneksen palkka- ja hintatasotietojen mukaan. Palkkakerrointa määrättäessä palkkatason muutoksesta vähennetään työntekijäin eläkemaxuprosentin edeltävän kalenterivuoden alun muutosta vastaava määrä.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa palkkakertoimen asetuksella kullekin kalenterivuodelle viimeistään kaksi kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, jolloin sitä sovelletaan. (7 b §)

Myös työeläkeindeksiä koskevaa säännöstä selkiytettiin. Työeläkeindeksin vahvistamisessa otetaan huomioon palkka- ja hintatason muutokset vastaavalla tavalla kuin palkkakerrointa vahvistettaessa. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa työeläkeindeksiluvun samoin kuin palkkakertoimen. (9 §)

2.4

Perhe-eläkkeen kertakorotus

Lakiin lisättiin säännös perhe-eläkkeeseen tehtävästä kertakorotuksesta.

Jos edunjättäjä oli kuolleessaan työkyvyttömyyseläkkeellä tai kuntoutustuella, perhe-eläkkeen perusteena olevaan eläkkeeseen lisätään korotus, jonka edunjättäjä olisi saanut, jos kuolintapausta ei olisi sattunut ja eläke olisi jatkunut yhteensä viisi kalenterivuotta. Lisäys tehdään siinä vaiheessa, kun edunjättäjä olisi itsekin sen saanut.

Jos edunjättäjä ei vielä ollut eläkkeellä, hänelle lasketaan perhe-eläkkeen perusteeksi sellainen työkyvyttömyyseläke, jonka hän olisi saanut, jos olisi tullut kuolinhetkellä työkyvyttömäksi. Näin laskettuun perhe-eläkkeen perusteena olevaan työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään kertakorotus, jonka edunjättäjä olisi saanut eläkkeen jatkuttua viisi täyttä kalenterivuotta. Lisäys tehdään siitä ajankohdasta, josta edunjättäjä olisi sen itsekin saanut, jos hän olisi tullut kuolinpäivänään työkyvyttömäksi. (7 g §:n 2 mom.)

Yllä mainitusta muutoksesta johtuen perhe-eläkkeen määrää laskettaessa otetaan huomioon myös edunjättäjän eläkkeeseen tehty kertakorotus. (7 i §)

Lakiosasto

5.3.2003

2.5

Voimaantulosäännökset

Eduskuntakäsittelyssä selvennettiin myös lisäeläketurvaa koskevia voimaantulosäännöksiä.

Voimaantulosäännöksiin lisättiin säännös siitä, että eläkekassan päätäessä sääntöjensä muuttamisesta tämän lain mukaisiksi, päätös tehdään vakuutuskassalain 52 §:n ja eläkekassan sääntöjen estämättä yksinkertaisella äänten enemmistöllä. (Voimaantulosäännöksen 22 mom.)

3

LAKI VALTION VAROISTA SUORITETTAVASTA ELÄKKEEN KORVAAMISESTA ALLE KOLMIVUOTIAAN LAPSEN HOIDON TAI OPISKELUN AJALTA

3.1

Lapsen hoidon ajalta karttuva eläke

Oikeus etuuteen on vanhemmalla, joka alle kolmevuotiaan lapsensa hoitamisen vuoksi on estynyt tekemästä ansiotyötä ja saa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (797/1992) mukaista tukea. Tarkemmat säännökset etuuden saamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. (2 §)

3.2

Opiskeluajalta karttuva eläke

Oikeus opiskeluajalta karttuvaan etuuteen on ainoastaan loppuun saatettujen korkeakoulu- tai ammattiopintojen perusteella. Oikeus koskee lisäksi vain aikaa, jolta opiskelija saa opintotukilain mukaista opintotukea. (3 §)

3.3

Ilmoitusvelvollisuus

Lakiin lisättiin säännös lapsen vanhemman sekä oppilaitoksen velvollisuudesta antaa tietoja edellä kerrottujen etuuksien saamisen edellytyksistä.

Lapsen vanhemman on etuuden määrittämistä varten ilmoitettava kotihoidon tukea koskevassa hakemuksessaan Kansaneläkelaitokselle, onko hän estynyt tekemästä ansiotyötä alle kolmevuotiaan lapsen hoidon vuoksi. Lisäksi hakijan on eläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen pyynnöstä esitettävä selvitys siitä, että hän täyttää etuuden saamisen edellytykset. (6 §:n 1 mom.)

Lakiosasto

5.3.2003

Oppilaitoksen on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle lain 3 §:ssä tarkoitettujen tutkintojen suorittamisesta, siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. (6 §:n 2 mom.)

Myös Kansaneläkelaitoksen velvollisuudesta ilmoittaa Eläketurvakeskukselle etuusasian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. (6 §:n 3 mom.)

3.4

Päätös lapsen hoidon ja opiskelun ajalta karttuvien eläkkeiden saamisen edellytyksistä

Eläketurvakeskus antaa hakijan pyynnöstä työntekijäin eläkelain 10 a §:ssä tarkoitetulla tavalla päätöksen siitä, täytyvätkö hänen osaltaan etuuden saamisen edellytykset. (7 §)

4

EDUSKUNNAN LAUSUMAT

Eduskunta hyväksyi seuraavat viisi lausumaa:

1. Eduskunta edellyttää, että työeläkeuudistuksen jatkovaiheessa selvitetään mahdollisuudet saattaa työttömyysturvan peruspäivärahaa saavat ansioeläkkeeseen oikeuttavan karttuman piiriin.
2. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kansaneläkkeen tason jälkeenjääneisyyden korjaamiseksi.
3. Eduskunta edellyttää, että työeläkeuudistuksen jatkovaiheessa hallitus uudelleen arvioi kansaneläkejärjestelmän uudistamistarpeet, erityisesti vanhuuseläkeikää ja varhennusvähennystä koskevilta osilta, jotta pientä työ- ja yrittäjäeläkettä saavilla olisi yhdenvertainen mahdollisuus jäädä eläkkeelle joustavasti 63 vuoden iästä alkaen nyt hyväksyttävien eläkelakien mukaisesti.
4. Eduskunta edellyttää, että työeläkeuudistuksen jatkovaiheessa selvitetään miten valtionvaroista suoritettavaa eläkkeen korvaamista lapsen hoidon ajalta voitaisiin laajentaa oikeudenmukaisella tavalla ottaen erityisesti huomioon lisääntyvät mahdollisuudet työn ja lastenhoidon erilaiseen yhdistämiseen ja epätyypillisten työsuhteiden lisääntyminen. Eduskunta edellyttää, että muutosesitykset tehdään vielä ennen nyt hyväksyttävien lakien voimaantuloa.
5. Eduskunta edellyttää, että työeläkeuudistuksen jatkovaiheessa selvitetään mahdollisuudet laajentaa valtion varoista suoritettavaa eläkkeen korvaamista varusmies- ja siviilipalveluun osallistuville sekä niille, jotka ovat keskeyttäneet opintonsa sairauden johdosta.

Lakiosasto

5.3.2003

5

HALLITUKSEN ESITYS JA SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN
MIETINTÖ

Hallituksen esitys sekä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö löytyvät internetistä osoitteesta www.eduskunta.fi. Hallituksen esityksiä voi tilata sekä suomen- että ruotsinkielisenä Oy Edita Ab:n asiakaspalvelusta puhelimitse numerosta 020 45005 tai sähköpostitse osoitteesta asiakaspalvelu.publishing@edita.fi.

ELÄKETURVAKESKUS

Helena Tapio
Pirjo Posti